FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 30 ta' Mejju, 2002

Kaw\a Numru 3
~itazz. Nru. 1054/00JRM

Clotilde VELLA armla ta' Paul

vs

Lui[ia CARUANA

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fis-26 ta' Mejju, 2000, li bih l-attri`i ippremettiet:

Illi [ie kommess spoll vjolenti u klandestin mill-konvenuta u dan b'dannu u kontra r-rieda tal-attri`i, liema spoll jikkonsisti fil-fatt li l-konvenuta fet]et twieqi fil-fond 40 New Street, Luqa, g]al fuq il-fond 39 New Street, Luqa, proprjeta' tal-attri`i, u dan fis-7 ta' Mejju, 2000 u fit-13 ta' Mejju, 2000;

Illi minkejja kull interpellazzjoni, ma kienx hemm reintegrazzjoni g]all-istat ante`edenti mill-konvenuta;

G]alhekk l-attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tiddikjara li l-fatt li l-konvenuta fet]et twieqi fil- fond 40 New Street, Luqa, g]al fuq il-fond 39 New Street, Luqa, proprjeta' tal-attri`i, u dan fis-7 ta' Mejju, 2000 u fit-13 ta' Mejju, 2000 kontra r-rieda tal-attri`i jikkostitwixxi spoll vjolenti u klandestin;

2. Tikkundanna lill-konvenuta li fi \mien qasir u perentorju jirreintegra lill-attri`i fl-istat ante`edenti g]all-istess spoll; u fin-nuqqas li dan isir, tawtorizza li l-istess reintegrazzjoni ssir mill-attri`i u dan bi spejje\ tal-istess konvenuta;

Bl-ispejje\ kontra l-konvenuta bl-ingunzjoni minn issa g]as-subizzjoni; u b'riserva g]al kull azzjoni g]ad-danni spettanti lill-attri`i;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attri`i;

Rat in-Nota mressqa fit-30 ta' Jannar, 2001, li biha l-im]arrka Lui[ia Caruana e``epiet:

1. Illi l-konvenuta g]andha ti[i liberata mill-osservanza tal-gudizzju billi ma jesistux l-elementi kollha biex l-attri`i tkun tista' tintavola l-azzjoni odjerna skond il-li[i;

2. Illi l-attri`i trid tipprova l-interess guridiku tag]ha f'din il-kaw\a;

3. Illi d-domandi tal-attri`i huma infondati billi ma jesistix ebda spoll;

4. Salvi e``ezzjonijiet o]ra;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrka;

Semg]et ix-xhieda tal-partijiet;

Semg]et lill-avukati tal-partijiet;

Rat in-Nota ta' riferenza tal-attri`i mressqa fit-3 ta' Lulju, 2001[1];

Rat in-Nota ta' Osservazzjonijiet imressqa fit-8 ta' Frar, 2002[2], mill-im]arrka;

Rat in-Nota ta' Twe[iba mressqa mill-attri`i fis6 ta' Marzu, 2002[3];

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-21 ta' Frar, 2002, li bih]alliet il-kaw\a g]al-lum g]ad-de`i\joni dwar it-tieni e``ezzjoni tal-interess tal-attri`i li tressaq il-kaw\a;

Ikkunsidrat:

Illi din hija kaw\a dwar spoll. L-attri`i qeg]da tg]id li l-ftu] ta' twieqi li g]amlet l-im]arrka f'Mejju tal-2000 fuq il-[id tal-attri`i sar kontra r-rieda tag]ha;

Illi, min-na]a tag]ha, l-im]arrka laqg]et g]all-azzjoni billi qalet li l-attri`i ma g]andhiex l-interess li tag]mel il-kaw\a, li ma je\istux l-elementi kollha biex tista' ssir il-kaw\a tal-ispoll, u li g]alhekk hija g]andha tin]eles milli tibqa' fil-kaw\a bi spejje\ g]all-attri`i;

Illi din is-sentenza qeg]da ting]ata dwar l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrka, u ji[ifieri dwar jekk l-attri`i kellhiex l-interess [uridiku li tressaq din il-kaw\a;

[1] Pa[. 25 tal-pro`ess
[2] Pa[[. 32-4 tal-pro`ess
[3] Pa[[. 37-8 tal-pro`ess

Illi, mill-provi mi[bura fil-ka\, jirri\ulta li l-partijiet joqog]du fi djar li jmissu ma' xulxin u li, f'xi \mien, kienu dar wa]da. G]al g]add ta' snin, bejn l-attri`i u l-im]arrka kien hemm kaw\a dwar il-qasma tal-ambjenti rispettivi, li jidher li ntemmet fl-1999, bil-Qorti tidde`iedi li parti mill-ambjenti ta' fuq (fl-ewwel sular) li kellha f'idejha l-attri`i tal-lum kellhom jg]addu g]and l-im]arrka Caruana. Qabel ma se]] dan, l-attri`i tal-lum, kienet g]alqet \ew[twieqi jew lo[o[li kienu jag]tu g]al fuq il-parti li \ammet hi. Min]abba xi nuqqas ta' qbil li nqala' dwar it-tifsir tas-sentenza maqtug]a fl-imsemmija kaw\a, kien hemm diffikultajiet li wasslu g]all-]ru[ta' Mandat ta' |gumbrament;

Illi, meta l-im]arrka Caruana se]]ilha tid]ol fl-ambjenti mog]tija lilha bis-sa]]a tas-sentenza, fet]et i\-\ew[t itwieqi li l-attri`i Vella kienet g]alqet qabel ma]alliet il-post;

Illi l-attri`i qeg]da tilmenta li l-ftu] ta' dawn it-twieqi min-na]a ta' Caruana huwa g]amil ta' spoll li jxekkilha mill-pussess ta']wejji[ha;

Illi kif ing]ad g]add ta' drabi mill-Qrati Maltin, l-interess [uridiku li parti f'kaw\a je]tie[li turi jrid ikun wie]ed dirett, le[ittimu u kif ukoll attwali[4], u jrid jo]ro[minn stat attwali ta' ksur ta' jedd, liema ksur ikun jikkonsisti f'kundizzjoni po\ittiva jew negattiva li xxejjen jew tipprova [[ib fix-xejn dritt li jappartieni lid-detentur jew li lilu jkun mist]oqq[5];

Illi l-interess [uridiku f'attur huwa dak li l-im]arrek jirrifjuta li jag]raf il-jedd tal-istess attur u li, fih innifsu, jo]loq il-]tie[a tal-vertenza. G]alhekk, dan i[ib mieg]u il-konsegwenza li l-ewwel u l- aqwa interess [uridikament ammissibbli huwa dak li kull persuna g]andha, ji[ifieri li titlob li, fil-konfront tag]ha, isir]aqq jew li ti[i msewwija in[ustizzja mag]mula fil-konfront tag]ha[6];

---

4 Ara P.A. **20.1.1950** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Watson vs Sacco*** (Kollez. Vol: **XXXIV.ii.453**)

5 Ara P.A. **27.3.1990** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Muscat et vs Butti[ie[*** (Kollez. Vol: **LXXIV.iii.481**)

6 App. Kumm. **2.4.1993** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Farru[ia et vs Bu]a[iar*** (Kollez. Vol: **LXXVII.ii.98**)

Illi biex tali interess ikun tutelat minn karattru [uridiku, irid ikun iwassal g]al ri\ultat ta' utilita' u vanta[[g]al min irid je\er`ita l-jedd[7], b'mod li jekk l-azzjoni ma tistax twassal biex tipprodu`i tali ri\ultat g]al min jibdiha, dik l-azzjoni ma tistax tre[i[8]. Kien min]abba dan il-prin`ipju li g]add ta' sentenzi `a]du l-jedd tal-azzjoni lil min ried b'sentenza jikseb biss dikjarazzjoni ming]ajr o[[ett materjali[9] ;

Illi ji\died jing]ad ukoll li g]al dak li jirrigwarda l-aspett ta' attwalita' tal-interess li biex azzjoni tista' sse]] u titqies imsejsa b'interess kif imiss, trid tkun kapa`i li tipprodu`i ri\ultat vanta[[u\ jew utli g]al min jipproponiha u li dak ir-ri\ultat jista' ji[i utili\\at[10];

Illi, minbarra dan, u dejjem g]al dak li jirrigwarda l-aspett tal-attwalita' tal-interess f'attur, irid jintwera li dak l-interess jibqa' jse]] matul il-]ajja kollha tal-azzjoni, u mhux biss fil-bidu tag]ha, g]aliex jekk dan l-interess jintemm fix-xejn, il-konsegwenza immedjata tkun li l-im]arrek jin]eles milli jibqa' fil-kawza[11];

Illi [ie stabilit ukoll mill-Qrati li dak li jfisser l-interess tal-attur g]andu jkun jidher mill-att ta`-`itazzjoni nnifisha[12], u g]alkemm il-mottiv tal-interess mhux me]tie[li jkun imsemmi fi`-`itazzjoni, g]andu jirri\ulta mill-provi jekk kemm-il darba ji[i kuntrastat[13];

Illi, dwar il-kwestjoni tal-attwalita' tal-interess, b'mod partikolari dak l-interess li g]andu juri l-attur biex isostni l-kaw\a, ing]ad ukoll li fil-prattika [udizzjarja wie]ed jista' jressaq kaw\a biex jikseb dikjarazzjoni preordinata g]al azzjoni definitiva u a]]arija, minkejja li din ma tkunx [iet

[7] Ara App. ~iv. **13.2.1953** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Manche' vs Montebello*** (Kollez. Vol: **XXXVII.i.56**)

[8] P.A**. 7.1.1953** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Camilleri vs Sammut*** (Kollez. Vol: **XXXVII.ii.605**)

[9] Ara App. ~iv. **8.6.1942** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cortis vs Bonello*** (Kollez. Vol: **XXXI.i.218**)

[10] Ara App. ~iv. **27.5.1991** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bond vs Man[ion et*** (Kollez. Vol: **LXXV.ii.385**) u App. ~iv. **14.9.1988** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Millard vs Said et noe*** (Kollez. Vol: **LXXII.ii.299**);

[11] App. ~iv. **17.2.1993** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sammut et noe vs Attard*** (Kollez. Vol: **LXXVII.ii.246**).

[12] Ara App. ~iv. **3.12.1984** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bor[vs Caruana*** (Kollez. Vol: **LXVII.ii.232**) u l-g]add ta' sentenzi hemm imsemmija

[13] Ara App. ~iv. **12.12.1983** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ignazio Gatt vs Michael Debono et***

inklu\a fl-azzjoni ta' a``ertament[14]. Madankollu, f'ka\ b]al dan, l-Qorti trid tkun soddisfatta li jkun hemm l-interess me]tie[, anki preordinat g]all-kaw\a l-o]ra, u li d-dikjarazzjoni miksuba fil-kaw\a ta' a``ertament tkun tifforma l-ba\i tal-kaw\a l-o]ra li tista' ssir 'il quddiem[15];

Illi l-interess mhux tabilfors ikun wie]ed li ji[i kwantifikat f'somma determinata ta' flus jew [id, u jista' jkun ukoll meqjus imsejjes jekk jimmira li j]ares jew jag]ti g]arfien g]al jedd morali jew su[[ettiv[16], imbasta l-jedd invokat ma jkunx wie]ed ipotetiku[17];

Illi jaqg]u ta]t skrutinju tal-Qrati wkoll dawk l-azzjonijiet li, g]alkemm imsejsin fuq jedd tal-attur, ikunu ma]suba esklussivament biex jag]mlu]sara lill-im]arrek ming]ajr ma jag]tu l-ebda vanta[[utli lill-attur, g]ajr is-"sudisfazzjon" li jkun qag]bar lill-istess im]arrek. Dawn l-azzjonijiet huma mag]rufa fid-duttrina b]ala *acta ad aemulationem*. F'ka\ijiet b]al dawn, id-duttrina tqis li azzjonijiet ta' din l-g]amla huma sa]ansitra illegali u jonqos fihom l-interess [uridiku me]tie[[18];

Illi, l-e``ezzjoni ta]t e\ami fil-kaw\a li l-Qorti g]andha quddiemha llum, hija wa]da minn dawk li l-li[i t]alli li jsiru f'kaw\a ta' spoll;

Illi l-im]arrka Caruana, fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tag]ha, tg]id li dak li sar kien biss b'esekuzzjoni ta' sentenza li qieset il-kwestjonijiet ta' bejn il-partijiet fil-mertu, u g]alhekk, l-attri`i qatt m'g]andha interess li tressaq din il-kaw\a u b'hekk tittanta ter[a' tifta] bera] kwestjoni li di[a' [iet determinata minn qorti fil-mertu. Huwa fuq dawn is-sisien li Caruana tibni l-e``ezzjoni tag]ha. Il-bi``a l-kbira tan-Nota ta' Sottomissjonijiet tag]ha t]ares lejn il-kwestjoni ta' jekk se]]x

---

[14] Ara PA. **12.3.1946** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ballu`i vs Vella Gera noe*** (Kollez. Vol: **XXXII.ii.257**); u App. ~iv. **4.12.1944** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Xuereb vs Petrococchino*** (Kollez. Vol: **XXXII.i.540**)

[15] Ara P.A. **10.10.1966** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Giuffrida noe vs Borg Olivier noe et*** (Kollez. Vol**: L.ii.310** u Vol: **LI.i. 130**)

[16] P.A. **13.10.1952** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Axiaq vs Mizzi noe et*** (Kollez. Vol: **XXXVI.ii.532**)

[17] App. ~iv. **15.12.1932** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Scolaro vs Bailey*** (Kollez. Vol: **XXVII.ii.195**)

[18] Cfr. Said Pullicino, "*The Civil Action with Special Reference to the Element of Interest*", (Te\i LL.D., 1961), pa[. 56-8 u 89-91.

spoll: imma dan huwa l-mertu tal-kaw\a u mhux ta' l-e``ezzjoni tal-interess, u jista' jkun utli b]ala sottomissjonijiet fil-mertu, imma mhux g]all-finijiet ta' din l-e``ezzjoni f'dan l-istadju tal-kaw\a;

Illi, jekk dan huwa l-ka\, allura l-e``ezzjoni tag]ha ma tistax, fl-astratt u bla ma jitressqu provi, ti[i milqug]a *ictu oculi* u dan, fil-fehma meqjusa tal-Qorti, g]ar-ra[uni ovvja li mhux kull min jg]id li qieg]ed je\egwixxi sentenza jista' b'hekk biss iwaqqaf l-inda[ni dwar jekk l-imsemmija "esekuzzjoni" tkunx marret lil hinn minn dak li kien dispost fis-sentenza innifisha;

Illi, min-na]a l-o]ra, huwa evidenti wkoll li l-azzjoni mibdija mill-attri`i ma taqax ta]t dawk imfissrin b]ala *actiones ad aemulationem* u g]alhekk ma jistax lanqas jing]ad *a priori* li jonqos fiha l-interess li tressaq din il-kaw\a. Din il-konsiderazzjoni m'g]andhiex lanqas tfisser li l-attri`i hija me]lusa milli tipprova hi li jikkonkorru l-elementi kollha tal-azzjoni ta' spoll li qeg]da tressaq 'il quddiem b'din il-kaw\a. Sewwa tg]id l-im]arrka fl-a]]ar parti tan-Nota tag]ha f'dan ir-rigward. Dan l-obbligu l-attri`i g]adha trid twettqu, fi stadju 'l quddiem tal-kaw\a, u tista' twettqu biss jekk jintwera li g]andha l-interess li tmexxi 'l quddiem din il-kaw\a;

Illi, fil-fehma tal-Qorti, g]alhekk, ma jistax jing]ad li l-attri`i Vella m'g]andhiex l-interess [uridiku li tkun attri`i f'din il-kaw\a, u dan skond il-prin`ipji mfissrin i\jed 'il fuq;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrka Lui[ia Caruana bl-ispejje\ kontra tag]ha, billi l-attri`i g]andha interess [uridiku li tressaq u tissokta din il-kaw\a; u

Tordna li s-smig] tal-kaw\a jitkompla bit-trattazzjoni fil-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
30 ta’ Mejju, 2002

Charles Falzon,
Deputat Registratur
30 ta’ Mejju, 2002